

Tidsspild for Landbefolkningen, ere noget afhængige af Vejret under Høsten. Der har imidlertid i Løbet af de forløbne 10 Aar ikke været en Maaned, hvortil Rejser ikke ere foretagne, navnlig paa Grund af de Inspektioner, der kunne betegnes som paatrængende nødvendige, hvor Sparekassens Tilstand har været saaledes, at en pludselig Undersøgelse maatte foretages. Jeg kan saaledes eksempelvis anføre det Aar, i hvilket Firmaet H. B. Hansen jr. standfede sin Virksomhed, hvor jeg i November-Maaned maatte undersøge flere større Kasser, hvilke Rejser krævede megen Rejsetid og lang Undersøgelsestid. Saadanne Rejser's Antal forøges aarlig.

Med Hensyn til udgaaede Sager henledes Opmærksomheden paa, at heri indbefattes de til Sparekasserne sendte Cirkulærer, Krævebreve samt Rejseanmeldelsesbreve.

Hvad angaar min Plan for Inspektionsrejser og de dermed forbundne Undersøgelser, da forelaa den første Del af Planen saaledes, at jeg begyndte min Inspektion med Sparekasserne i Byerne og derefter inspicerede Sparekasserne i Byernes nærmeste Omegn, og saaledes efterhaanden udbidede Kresen til de fjernere beliggende Sparekasser. Paa denne Maade modtog jeg efterhaanden Indtrykket af Sparekassbevægelsen i hele Landet, hvilke Indtryk vel ikke vare overraskende for mig, men snarere bekræftede min Opfattelse af de forhaandenværende Forhold.

Inspektionen af samme Sparekassernes foregik i Reglen i Løbet af flere Aar, for at Sparekasserne ikke maatte have Bished for, at Inspektionen var afsluttet paa deres Egn. Erfaringen har vist, at Fremgangsmaaden var rigtig. Inspektionsrejserne til de bestemte Steder efter den første Omgang i Byerne foretog jeg efter Gennemsynet af Regnskaberne, efter den Brevveksling, jeg havde haft med de enkelte Sparekasser, og efter øvrige Oplysninger, jeg indhente paa min Rejse.

Den anden Del af min Plan for Undersøgelser af Sparekasserne var at udstille Undersøgelserne i forfællige Afdelinger for paa denne Maade at forhindre at gøre Sparekasserne ængstelige for Kontrollen, og efterhaanden vise dem Goderne ved saadanne Undersøgelser.

Bogføringen var saaledes Genstanden for den første Del af Undersøgelserne, der, som jeg vidste, faldt sammen med Sparekassernes Ønsker, idet de med Beredvilighed erkendte, at her var et meget svagt Punkt hos dem, og som de gerne ønskede ændret. Naar de, der skulle styre en Anstalt som en Sparekasse, der modtager fremmed Kapital, som de skulle anbringe og bevare, have saa lidet Begreb om Bogføring, at de f. Eks. afslutte Aarets Gevinst- og Tabs-Konto med Tab, samtidig med at de overføre Gevinst for det løbende Aar til Reserverfonden, da er det kun et svagt Eksempel paa de Overraskelser, der kunne fremkomme i Regnskaberne, der gøre det umuligt at benytte dem til min Beretning. Der skal derfor tales og skrives meget, indtil Bogføringen i det hele bliver acceptabel. Skriftlig Forklaring over Bogføring er vanskelig, selv mellem Folk af Jaget, og den bliver endnu vanskeligere, naar der jafnes en Del af de nødvendige Forudsætninger. Den mundtlige Forklaring er derfor det bedste Middel til Forstaaelse, men den tager Tid og fordrer, at Sparekassenspektøren har tilstrækkelig Frihed i sine Bevægelser i saa Henseende.

Efterhaanden som Aarene ere forløbne, ere Undersøgelserne blevne udbidende til Sparekassernes Styrkelse, Vedtægternes Forbedring, Forholdene imellem indstuds og anbragt Kapital og imellem de enkelte Dele af denne. Denne Udvikling er naturligvis foregaaet gradvis i langsomt Tempo, hvorved den har begyndt at fæstne sig paa en heldbringende Maade. Hvad der særlig har bidraget til dette forholdsvise gode Resultat, er Tilsteværelsen af de forfællige Centralforeninger, der foranledige, at den nødvendige Fremadskriden er foregaaet med Ro og Enartethed.

Den tredje Del af min Plan for Undersøgelsen af Sparekasser var med Hensyn til Anmeldelse eller Ikke-Anmeldelse af min Antkomst. Traditionen fordrer, at en Inspektør skal komme uventet og uanmeldt, og i visse Tilfælde kan det have sin Berettigelse; men ved Sparekasser ere Forholdene saaledes, at man ikke ubetinget kan fastholde uanmeldt Undersøgelse. At inspicere en Sparekasse uanmeldt, hvor Formanden bor 1 Mil nord for Kontoret, og Kassereren 1 Mil syd for samme og hvor hver har en Nøgle til Jærnpengeskabets tvende Laase, det er saa at sige umuligt, og er ej heller absolut nødvendigt; thi Faren er ikke ved den større eller mindre Kassebeholdning, den ligger andet Steds. Dertil kommer, at den, der træffes paa Kontoret, naar Inspektionen foretages uanmeldt, er den, der kender Brøsten, hvis den findes, og kan skjule den; hvortilmod jeg, naar jeg kommer anmeldt og møder Besty-